

راستی بهك ده گهري ، كه راستی بهكي دهروونی به ، له چوار چيوه دهروهه ی خوئی دا . همه عارف له خوئی ، خودی خوئی ، دهروونی خوئی ده گهري ، نهك له ناوهه ی خوئی دا بهلكو له دهروهه ییدا . له گه رانه كیدا سه رلیشیواو وگومراو نابه له دینه ، بهلكو له ناو هه ر تابلویه كي دا خوئی ده دوزینه وه . . راسته پیشانگه كه به ناوی باری سه رنجی هونه رمه نده به رامبه ر

هونه ر خوئی ده دوی و پیوست به وه رگه رانی ناکات له زمانیکه وه بو زمانیکی تر ، خوئی به گویگرو بینه ر ده ناسینی . زور جار كه هه ندی به ره مه ی هونه ریت به رچاو ده كه ویت ، هه ستیکی ناوه وه ده ت هه ژنی و له ناخه وه پیت ده لی : تا نه مه شته ، نه مه به دروست كردن و دا هینان . خوشت له وانیه نه زانی نه وه هه سته نه ئی به ی كه تا ئیستا له كروكه ی نه گه بشتووین بو وا به ؟ ! چو ن وای هه ژان دی و دلگه ری به ره مه مه كه ی بووی ؟ ! له وانیه خو ت مرو فیکه ی نه وه نده به له دو شاره زا نه ئی و پسه ریت له هونه ری شیوه دار نه ئی ، به لام جوولایت و به ره مه مه كه ت كه وته به ر دل و به سندن كردو ئافه رینت له هونه ر مه ند كرد .

جیهان تیکرانی تابلویه کان نه لقه به کی گرنگن له سه ر جه می کاره هونه ری به کانی (هونه رمه ند) به لام نه مه شتیکی ئاسایی نیه به شیوه به کی له خووه نه ها توته کایه وه ، بهلكو پرۆزه به کی دریز خایه نی چهنه سالیك و سه ره نجای نه رك و هه ول و ته قه لابه کی زوره و ، نه و قوناخانه ی كه همه عارف پیاره و بشته وه ، شیوازی نه کنیکی چور به جوژی هه ر قوناغیک ده ستیشان ده کات ، وهك چو ن سه رنج و رای به رانه ر نه و شوین و ولاتانه ی كه چاوی پیان كه وتوه ، یا به ناویاندا گه راوه له هه ندیکیان ژبانی به سه ر بردوه کومه لیک به ره وه ری خو ش و ناخو ش له گه ل خویدا هه لگرتوه ، ئاواش به ره نگی همه جو رو به شیوازه تاییه قی به کی خوئی ره نگی به یانی و روژ له زه ردان و ئاوابوون ، ده می ئیواره و شه وو باران و ئاسانی ساوو هه ورو ته م له و دیمه نانه ی كه کامیرای چاوی گرتووینی ، گشتیان داده ریژی و گیانیکی تریان ده کاته به ر . جیهان لای هونه ر مه ند له گوندیکی خنجیلانه ی قه د شاخی سه فینه وه ده ست پی ده کات ، ئیئینجا به ره و نه سه مبول و پاریس ده کشتی . له کولانه به کی ته نگه به ری قه لای هه ولیره وه بو له نده ن و بو لگرا دو مۆسکو . له پیشانگه

نه مه به راحتی هونه ری ره سه ن زاده ی دوو چار بوونی هونه رمه ندو راستگونی له گه ل خودی خوئی و چۆنیه تی مامه له كردنی له گه ل كه ره سه ی هونه رکاری به كه ی . له م روانگه وه ده چینه ناو پیشانگه كه ی همه عارفی هونه رمه ند ، بی نه وه ی له ریگه ی نه وه وه له ناو چهنه پرسیارلیك و چهنه وه لاملیك دا له تابلوکانی بگه ین ، به چاوی خویمان سه بریان ده كه ین ، له ئاستی یان ده وه ستین و سه رنجیان ده ده بینی . . . پیشانگه ی نه م جارهی له وانی پیشووی ناکات ، بابه تیکی تره ، له خالیکی بچوو كه وه ده رگای چوونه ناو جیهان ده کاته وه . له به رده م په نجا قابلوئی هوئی «الرواق» له به غدا ، كه شوینی پیشانگه كه به ته نیا چاوت به په نجا تابلوی هونه رمه ند ده كه وی كه گولبیزی سه رجه می کاره کانی به قی له ماوه به کی دوورو دریزدا . هونه رمه ند گه شت و گه رانی خوئی به ناو هه موو دونیادا ده کات ، سو فی به کی سه ر هه لگرتووی كه شكول به كۆله به دوا ی دوزینه وه ی

بچوڭكې كېدا هم مو جيهان كۆ ده كانهوه ، بينر ده خاته بهردم باز نه يهك كه له ناويا جيهانى كۆ كردۆتهوه ، تابه چاوى خوى سرنج بداته تابلۆيه كان يهك به يهك وبگاته ئهو قه ناعته كه رهنگ و هيل و شىوازي ته كنىكى تابلۆيه كان يهك نين وجيان ، هر چند هم موويان به رهه مى هونه رمه نديكن . له ناو تابلۆيه جور به جور كان مورك و شه قلى كورده وارى و رۆز هه لاتی و

رۆژئاوايى بهدى دهكەى ، كه له ئاستى هەندى تابلۆدا دهووستى وهك تابلۆى « بهنده ريك له ريك» موركى رۆژئاوايىت دینه بهرچاو ، به خانووى سه رتاوو به له م دارو درهختى دهم ئاوه كه سروشتىكى رووتى رۆژئاوايى بهدى دهكەيت .

كه چاو ده برى به تابلۆى روانين يا خود سه رنجدانىكى تهسته مبول لوتكهى مناره و گومەزى مزگهوت موركى ته وشارهت دینه بهر چاو كه هونه رمه ند واقيعه كهى بهر جهسته كردوو ، به لآم ئهو قوونى و به يىزى بهى له تابلۆى « بارانى ريگهى سلمايى » و گوندىكى بنارى سه فين دا ، دهرده كهوى له م تابلۆيه دانيه ، له شيوهى فوتوگراف نزيكتره . جا ئه گه ر مه به ستى تايه قى هه ئى و بيهوى راستى يهك دهربرى كه په يوه ندى به ميژوويه كى زپر دبرينه وه هه يه ، ئهو سه رده مهى كه سولتانه كانى عوسمانى كاربان ده گپرا ، ئه مه شتىكى تره ، وهك تهسته مبولى پايته ختى جارانو جى تى سه لته قى ئالى عوسمان ، ئهم شاره كۆنه به شيوه به كى ساكار دهرده برى وشوئنه واره كان كه ره مزو نيشانهى سه ر ده ميكن كه له رۆزگار يكا واقيعىكى دى بوون ، وا ئىستاش ته نيا شوئنه واره و چى تر ، ئه مه ش هه قى هونه رمه ند خويه قى

كه به شيوه يهك واقع دهربرى كه جوره ليكدانه وه به كى تايه قى تى دايى . هر بويه ش هونه رمه ند به ده ستى ته نقه ست ره نگه كانى به وشيوه ساكاره به كار هيناوه كه په يوه ندى نيوان ته مرۆ دوئى تا ج راده يهك ده ورى خوى ده بينى ؟ ! ته نيا وهك ره مزو شوئنه وارى رووت ، يا خود هيشتاش دينا ميكي به قى پيوه به و كۆنه كه واره گى دا كوتاوه كه له ئه مرۆ جيانا كرتيه وه . هونه رمه ندى كۆنى له سه ر بوش بنيا تراو به م شيوه نيشان ده دات ، تابلۆى « ئاشه سووره له پارس » كه ناوبانگ و شو رته تىكى گه ورهى هه به و ، تابلۆى - كه وانى سه ركه وتن له پارس - ديمه قى سروشتىكى مردوو نابه خشن ، له ناويا ندا ته رزى ژبانى خه لكه كه و سپاو ئادگارى سروشت دهرده كه ون . تابلۆى - له نده ن له شه ودا - جوره ره نگىكى تيا به كار هيناوه كه له هى تابلۆيه كانى دى ناكه ن ، هه ره وها به ريگه به كى جيا واز ترو شى واز يكى جيا تر كراوه ، نيشانهى ئازايه قى ره نگ دارشتنى پيوه به كه (له نده ن) ئهم شاره ناوداره ته نيا چند كۆشك و ساختمانىكى چند نه وى و چند شه قاميك نيه ، به لكو ره نگدانه وهى هيز ويى شارسنانى به قى ده يان سه ده و نيشانهى پيشكه وتنى ته كنىكه . كه دى به سه ر تابلۆى « كۆنه بوراگه » كلشه خانووه كانى و ئاسمانى جوره باه تىكى ترن ، هه ره وها سه باره ت به تابلۆيه كانى تر يشه وه وهك تابلۆى : ده وروپشتى مۆسكو له ناو ته مومزدا ، گوميك له ده وروپشتى مۆسكو ، به ريقان كانى باران ، رۆژىكى هاوين له كيف ، رۆژئاوا بوون له به نده رى ئوديسا ، وارشو له زستانا وهى تر ، هر چه نده شارو شوئى رۆژ ئاوان وره نگ و روخسارى تايه قى خويان هه به و هونه رمه ند جوره ته كنىكى تايه قى به كار هيناوه به لآم به چاوى هونه رمه ندىكى رۆژئاوايى سه برى نه كردوون و وئنهى نه كيشاون ، به لكو له ناو هر تابلۆيه كدا خودى خوى تيا دهر بر بوه و حاله ته ده روونى به كانى خوى به ره نگ و هيلى جيا جيا دهر بر بوه ، بويه ئيقاعى ره نگه كان وهك خويان نامين و ده گورين . هه ندى جار خاوو له سه ر خوون ، جار جاره ش توندو تيزن ، ره ش بين و روون بين . هونه رمه ند له هه ندى تابلۆدا زور به وردى ته كنىكى ره نگ دارشتنى به كار هيناوه ، به پيوانه جيسابى بو چۆنه قى ره نگه جوره به جوره كانى كردوو ، له هه ندىكى تر وهك بلئى گرم داها تووه و بارو دوخىكى تايه قى سايكولوزى به سه رها تووه وله كانى دارشتنى ره نگه كاندا هه لچوه ، زپر ئازاو خير يانه ره نگه كانى داناوه .

ئەگەر بگەرپىنەنە سەر تابلۇيەكانى كە دىمەنى خۇمالىن
 ۋەك : « رۇژئاۋابون لە دەۋرۋىشتى ھەۋلىر ، بازار لە ھەۋلىر ،
 كۆلانەيەك لە ھەۋلىر - تابلۇيە يەكەم و دووم - سىلىپانى پاش
 باران ، بارانى رىنگەي سىلىپانى ، دەۋرۋىشتى سىلىپانى ،
 ھەرچۈر تابلۇيە مەخمور ، قەلەي كەركوك ، تابلۇيەكانى
 خانوۋە كۆنەكان و بارانى بەھارو گوندىكى شەقلاۋە ،
 تابلۇيەكانى تىرى ھاۋىنەھەۋارى صلاح الدىن و مزگەۋنى الخلفاء لە
 بەغداۋ ھى تر ، ئەمانەگىشتيان شەقلى كوردەۋارى و خۇۋلاقىيان
 پىۋەيە ، رەنگى رۇژ ھەلەقى لەھى رۇژ ئلوا جيا دەكرىتەۋە ،
 سروشتى ھەر شوپىنىك مۇركىكى تايىپەنى ھەيە ، ئەۋەتا لە ھەر
 چۈر تابلۇيە - مەخمور - جۆرە جياۋازىيەك لە نىۋانىاندا
 بەدى دەكرى . ئەمەش بارە دەروونىيەكەي ھونەرمەند
 دەردەپرى . راستە ھەر چۈر تابلۇ (مەخمور) دەردەخەن ،
 بەلام ھەر تابلۇيەك جىھانىكى سەر بەخۇيەۋ قەۋارەبەكى تايىپەنى
 خۇي ھەيە . ھونەرمەند كەلەم شارەدا ماۋەيەكى لى بەسەر
 بردوۋە ، سەردەمى مندالى و ھەرزەكارى و لى دەۋر كەوتۇتەۋە
 چەند جارنىك گەپراۋەتەۋە ، كۆمەلىك يادگارو بىرەۋەرى
 لەمبىشكى دا كۆ بوەتەۋە ولەدەروونىدا پەنگيان خواردۇتەۋە ،
 كەدەربىرون جۆرە ھەستىكى ناۋەخۇي دەروونى
 وروژاندوۋىپەنى و تابلۇيەكانى پى ھىناۋەتە بەرھەم .

بۇيە ئەگەر سەرنجىكى وورد بەدەتە ھەر تابلۇيەك دەپنى
 ھونەرمەند تەعبىر لە قۇناخىكى تايىپەنى خۇي دەكات ، ئەگىنا
 كەي ئاسمانى - مەخمور - ئەو جۆرە رەنگەي بەخۇيەۋە
 دىۋەكە دوورە لە رەنگى ئاسمان ، مەخمورنىك كە لەقرچەي
 ھاۋىندا دىۋارە قورەكانى لە بەرتىن وتەۋىمى ھەتاۋى گەرم سوور
 دەبەتەۋە و لە پال ھەتاۋەكەش سىبەرنىكى تىر وخەست
 سەرھەلدەدا ، ئاسمانەكە بۇۋانى ، بەرنجىكى شىنى تۇخى
 مەيلەۋ رەش خۇي بنوئى ؟ ئايا دەپنى ھونەرمەند ئەۋەندە نابەلە
 دىنى كە نەزانى چۇن رەنگەكان لەگەل يەك دەگۇنجىن و لى لە
 خۇيەۋە رەنگى ئاسمان ئاۋالى بىكات كە لە ئاسمانى راستە قىنەي
 - مەخمور - نەكات ؟ ! يان دەرپىنى ھەستىكى قوۋل پەنگى
 خواردۇتەۋە ، ئەم بەر دلى گرتوۋە ، ھەموۋ گىيانى وروژاۋە ؟
 دىارە دەپنى رەنگى ئاسمانەكەش رەنگدانەۋەي بارى دەروونى
 كەيل و تا ساۋى لى .
 لە تابلۇيە - بارانە بەھارى لەشەقلاۋە - ئەو دىمەنە پر لە
 مەزنى و شكۇيەي سروشت و جوانى و بەرزىيەنى كە سەرنجى

بینەر زاده کیشن ، خانووه کان له بهر تهوژی ره شه با لاریبوونه تهوه
 خه ریکه بکهون ، ده رخته کان که وتوونه ته ژیر باری ره شه با ،
 له ناو تهو دیمه نه دا جوانی و نازداری شه قلاوه - بووکی
 کوردستان - بهدی ده کهیت ، ههروه ها له تابلوی گوندیکی
 دهروهی شه قلاوهی بناری سه فین و دیمه نی شایی وزه ماوه نندو
 بووک گواسته وهو کچانی جل ئال و والای دم کان له لایه ک و
 گه رانه وهی به ره و مال و ژانی خه لکی ساکار له لایه کی تره وه
 دیمه نیکی دلگیر پیک دیتن . جو ره رووناکی به ک و گه شان وه به ک
 له رهنگی زهوی و ئاسمان به دلی ده کهیت .

تابلوی ده می روژتاوا بوون له ده وره پشتی ههولیر ، دیمه نیکی
 پر له داهینانی هونه رکاری همه عارفه ، ته وه تا چه ند
 شو ره سواری له ژیر ریژنه ی بارانی دم باوه وه ک بروسکه
 ده به زن ، به به ک ثیقاع ده به زن ، هه ره ته وه نده گویت له تره ی
 ناله کان و لآخه کانیا نیه ، تهو دیمه نه دلر قینه ی باوه ش سروشت
 جوولاندنی به م شیویه . نیشانه ی به هره و داهینانی
 هونه رمندن ، به تاییه ی سهر له تیواره به کی دره نگ که له
 دووره وه دیمه نی دی به کان قه د شاخ دیاره ، رهنگی گه رمی ناو
 رهنگی سارد که وه ک تروسکه ئاگر دینه به رچاو . قوولی لیدانی
 فرچه کان هونه رمند و حیساب کردنی چۆنیه ی به کار هینانی
 رهنگ و هیله کان ، ته مانه گشتیان زاده ی خو لیاو بو چوون و
 هه ژارن و وروژانی هونه رمنده ، که راجله کان و هه ژانی ناوه وه ی
 بالی داهینانی لی رواندوه .

بروانه «بارانی ریگه ی سلیمانی» ئای لهو دیمه نه دل کیشه ،
 له وانیه تو ریوراییکی ماندووی ته م ریگه به ی و بکه و ته ژیر
 ره حمی ریژنه ره هیله ی باران ، یاخود به توتومیله وه بو سلیمانی
 ده چی و خو ت له ناو ته م دیمه نه ده بیی ، تو وه ره له تاسنی
 به رزی و مه زنی سروشت بو هه ته و بتوانه وینه نیک بکیشی که
 ده روونی خو ت له گه ل واقعی به رچاوت تیکه لآو بکهیت ، کام
 رهنگ بو ته م دیمه نه ده ست ده دات ؟ تهو هه وه تلخه ره شه ی
 که به ری ئاسمانی گرتوه و ده وره به ری ریگه ی قووت داوه که وا
 ده زانی ته م باوو بارانه ووچانی بو نیه ، به لام له ناو ته م هه وه
 توشه دا هه ور یکی ته نک به دی ده کهیت که ئاسمانی شین له ژریا
 خو ی په نهان داوه ، که له تابلویه که وورد ده بیته وه ، ثیقاعی
 رهنگه کان دهنگی بارانت ده خه نه بهر په رده ی گو ی ، له وانیه
 ده بان خه یال و خو لیا له ناخه وه به ته ژین و ده بان بیره وه رنی
 شهوانی زستانی بهر ئاگردانت بیته وه یاد «هونه ر ته وه به که کارت

نی بکات و بتجوولینی» ، که له ریگه وه به ناو ئاوو باو باران
 ریگه شه ق ده کهیت و له سلیمانی نزیک ده بی یه وه ، به ره به ره
 شارت لی ده رده که ویت تا خو ت ده کهیت به ناو شارا . وادیاره
 له تابلوی سی به مدا بارانه که خو شی کردوه وشهوت به سه ر
 دادی ، شار خاموش و بیده نگ نیه . خانووودو کانه کانی ته م
 به رو تهو بهر دیمه نی پاش بارانت ده خه نه به رچاو ، له ناویا
 زنجیره ی توتومیله کان و گلویه کانیا ن و چراکانی سه ر شه قام زیاتر
 ده تخه نه ناو دیمه نه که وه . هه ست ده کهیت ثیقاعیکی به رده وه م
 خاموشی جیهانیکی دی . هونه رمنده له ریگه ی رهنگه کان یه وه
 زیندووی به شه قام و توتومیل و خانوو و به ره کان ده به خشی . . .
 باله سلیمانی یه وه با ده یه وه سه ر هه ولیر له ناو تابلوی دوو
 کولانه ی ته نگه به ری قه لاتی هه ولیر ، سه ر لهو قه لاته دیرینه
 خو ار بکه یه وه ، ته وه تا دیارترین ره مزی شارستانییه ی کو نت
 دینته وه به رچاو ، له نه خش و نیگار و جو ری بینای قه لاته که .
 راسته قه لاته که گه ردی کو نی لی نیشته وه ، به لام هینتا ژانی
 تیدا ده گه ری . هونه رمنده هه ردوو کولانه کی به شیویه به کی
 جیا جیا وینه کیشاوه ، ته کنیکی نو یی له گه ل نه خش و نیگاری
 کون تیکه لآو کردوه ، ته نانته شته و ورده کان سه ر دیواری
 ماله کانیشی خستوته سه ر تابلویه که ، هه رچه نده که ساکارو
 ووردیشن ، به لام تهو وه هونه ر مه ندیکی واقعی ره سه ن و
 راستگو هه ست و نه ستی خو ی تیکه ل به تابلویه انی ده کات .

کمال غه مبار